

ЯЩУК Інна

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
<https://orcid.org/0000-0003-4028-3327>
 e-mail: yashchuk.ip@gmail.com

КАЗАКОВА Наталія

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
<https://orcid.org/0000-0003-1499-3448>
 e-mail: natvikt@ukr.net

ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У статті конкретизовано сутність патріотизму як духовно-моральної якості, соціального почуття, соціокультурної цінності. З'ясовано, що патріотизм є найважливішим критерієм української національної та громадянської ідентичності; його сформованість визначає готовність особистості до виконання обов'язку із захисту незалежності держави та її територіальної цілісності.

На основі нормативно-правових документів з питань організації національно-патріотичного виховання уточнена й конкретизована його мета, завдання і зміст з урахуванням напрямів: громадянсько-патріотичного, духовно-морального, військово-патріотичного, екологічного; обґрунтовано педагогічний інструментарій для ефективної його реалізації в закладах освіти, що дає можливість глибоко та комплексно уявити цільові, змістовні та технологічні характеристики національно-патріотичного виховання як цілісного педагогічного явища і соціокультурного процесу.

Ключові слова: патріотизм, національно-патріотичне виховання, українська національна та громадянська ідентичність, педагогічний інструментарій, здобувачі освіти, форми і методи виховання.

DOI: <http://doi.org/10.31891/pcs.2023.1.3>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Джерелом існування та розвитку суспільства, важливим його внутрішнім мобілізуючим ресурсом, моральною основою життєздатності держави є патріотизм – «суспільно-моральний принцип діяльного ставлення до свого народу, що віддзеркалює національну гордість і любов до Вітчизни, громадянську відповідальність за її долю, а також емоційне підпорядкування особистістю свого життя спільним національним інтересам і виявляється в готовності служити Батьківщині й захищати її від ворогів» [3, с. 634].

З одного боку, патріотизм – духовно-моральне та особисто-соціальне почуття, що виражається у розвиненому почутті прив'язаності до тих місць, де людина народилася і виросла; щоденній турботі про благополуччя рідного краю; шанобливому ставленні до історичного минулого Батьківщини, свого народу, його звичаїв та традицій; у гуманізмі, жертвовності, милосерді, толерантності, відповідальності, соціальній активності.

З іншого боку, патріотизм є найвищою цінністю суспільства, держави, особистості. Його сформованість проявляється в усвідомленні особистістю національної та державної ідеї єдності та неповторності народу, її нерозривності з Батьківщиною, громадянському обов'язку перед нею; в умінні і спроможності відстоювати свободу і незалежність Батьківщини; у гордості за соціальні, економічні, політичні, спортивні та культурні досягнення держави; у здатності зміцнювати могутність та обороноздатність Батьківщини, гідно протистояти агресору; у творчій праці задля економічного розвитку країни.

Це складне і багатогранне почуття може бути сформоване за умови цілеспрямованої виховної роботи, яка в закладах освіти визначається стратегічними цілями держави і пріоритетними цінностями суспільства. В умовах воєнного стану такими цінностями є: Батьківщина, держава, державні і національні символи, український народ, рідна земля, громадянин, патріот, українська національна і громадянська ідентичність, обороноздатність країни, її територіальна цілісність і суверенітет.

Саме тому в нинішніх умовах національно-патріотичне виховання визначено пріоритетним напрямом і спрямоване на «розвиток національної свідомості на основі суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність), формування у громадян почуття патріотизму, поваги до Конституції України і її законів, відповідальності за доручені державні та громадські справи, готовності до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, сповідування європейських цінностей [6]. А виховання особистості, яка співвідносить себе із суспільством, його цілями та розвитком, «життєдіє на основі національних та європейських цінностей, з повагою ставиться до національних символів держави, бере активну участь у громадсько-політичному житті країни, а головне – готова захищати суверенітет і територіальну цілісність України», [4] відповідає ідеалам українського суспільства і виступає одним з найважливіших завдань закладу освіти.

Мета національно-патріотичного виховання чітко сформульована в Законі України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності»: «формування і утвердження української національної та громадянської ідентичності, оборонної свідомості, громадянської стійкості на основі суспільно-державних (національних) цінностей України, соціальної активності та відповідальності, готовності до дієвого виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, державної незалежності і територіальної цілісності України» [2].

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Вітчизняній психолого-педагогічній науці проблема національно-патріотичного виховання молоді і формування у неї почуття патріотизму і патріотичних якостей розглядається багатогранно і різновекторно. Зокрема, теоретичний аспект патріотичного виховання студентської молоді розкрито в роботах сучасних науковців О.Аврамчука, Р.Гулої, І.Дудки, О.Жаровської, Ю.Івченко, І.Курліщук, М.Мариненко, О.Онопрієнка,

Г.Пономарьової, Я.Томашук та інших. Формування патріотизму у здобувачів вищої освіти на засадах національних ознак досліджено в роботах Т.Асмоловської, Л.Вікторової, Л.Галушак, М.Горбенко, Б.Лой, А. Кордонської, Р.Панька та інших.

Разом з тим, у зв'язку із збройною агресією росії проти України і незламною боротьбою українського народу за незалежність і територіальну цілісність держави вибудувана раніше система національно-патріотичного виховання вимагає певного переосмислення.

3. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Оскільки якість та ефективність національно-патріотичного виховання у закладі освіти залежить від внутрішньої злагоженості, упорядкованості, організованості та ступеня взаємодії основних компонентів у системі виховання: суб'єктів педагогічного впливу, їх взаємозв'язків, змісту, форм, методів і засобів виховання, то у пропонованій статті ставимо за мету обґрунтувати педагогічний інструментарій національно-патріотичного виховання, враховуючи його універсальність, тобто диференціацію відповідно до напрямів: громадянсько-патріотичного, духовно-морального, військово-патріотичного та екологічного.

4. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У Законі України «Про вищу освіту» зазначається, що одним із основних завдань закладу вищої освіти є «формування особистості шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, здорового способу життя, вміння вільно мислити та самоорганізовуватися в сучасних умовах» [1]. Тому конкретизуємо основні напрями національно-патріотичного виховання, що дасть можливість більш глибоко та комплексно уявити цільові, змістовні та технологічні характеристики національно-патріотичного виховання як цілісного педагогічного явища і соціокультурного процесу.

«Громадянсько-патріотичне виховання – наскрізний виховний процес, спрямований на усвідомлення громадянами України власної відповідальності за розвиток успішної країни та важливості турботи про благо українського народу» [2].

Громадянськість і патріотизм властиві зрілій особистості; ці якості проявляються у прагненні служити Батьківщині і у мирні часи, і в часи лихоліття. Служіння Батьківщині – ціннісно-мотивоване, безкорисливе виконання свого громадянського обов'язку, що проявляється у сформованій громадянській позиції. Громадянськість визначає приналежність особистості до народу, її громадянську і політичну активність, а сформоване почуття патріотизму відображає ставлення особистості до своєї Батьківщини, її історії. Патріот любить свою Батьківщину, а громадянин знає свої права та обов'язки і дотримується їх. Громадянськість є моральною якістю, найважливішою складовою якої виступає патріотизм.

Громадськість і патріотизм тісно переплітаються з почуттям гордості як за внутрішню політику, спрямовану на підвищення добробуту народу, дотримання прав і свобод громадян, зміцнення економічної могутності країни, так і за зовнішню – спрямовану на збереження і зміцнення суверенітету та територіальної цілісності держави, на відстоювання її інтересів у відносинах з іншими державами. Почуття гордості за свою країну безпосередньо пов'язане з повагою до державних символів держави – Герба, Прапора, Гімну, національної символіки, державних та історичних святинь Батьківщини; шанобливим ставленням до рідної мови, яка є «основою духовності й історичної пам'яті українського народу, гарантією збереження ідентичності української нації, єдності України» [7].

Цей напрям передбачає формування у здобувачів освіти патріотичної свідомості, любові до України, соціальної і громадянської активності, відповідальності, правової культури, громадянської позиції; усвідомлення захисту Вітчизни як конституційного обов'язку громадянина і на цій основі готовності до свідомого й безкорисливого, служіння українському народу; дотримання Конституційних прав і

обов'язків, норм суспільного та колективного співжиття; розвиток ціннісного ставлення до держави, державних символів, свого народу, краю, вітчизняної культурно-історичної спадщини, народних традицій; знання національних героїв, найважливіших подій історії України, державних свят, історії їх виникнення та значення для суспільства; уміння моделювати прості соціальні відносини, простежувати взаємозв'язок минулих та поточних соціальних подій; свідоме прийняття ролі громадянина України.

Важливим у цьому контексті є «популяризація історії України, зокрема боротьби українського народу за самовизначення і творення власної держави, етапів державотворення та борців за незалежність і територіальну цілісність України, а також українців, досягнення яких увійшли до світової історії; формування сприйняття державної мови як національної цінності та важливого атрибута національної ідентичності» [2].

Рекомендовані форми громадянсько-патріотичного виховання в ЗВО: науково-практичні конференції, круглі столи; участь у конкурсах студентських робіт національно-патріотичного спрямування; конкурси малюнків, плакатів, фласрів; екскурсії в музеї, збір музейних експонатів та організація музейних експедицій; веб-презентація «Знайти, щоб пам'ятати, пам'ятати, щоб гордитися»; створення відеофільму «Шлях до Перемоги»; проектна діяльність: волонтерська та добродійна діяльність; Інтернет-подорожі «Міста-герої України»; інформаційний калейдоскоп «Вони захищають Україну!»; участь в молодіжних громадських організаціях і об'єднаннях тощо.

«Духовно-моральне виховання – наскрізний виховний процес, спрямований на формування та розвиток духовних і моральних цінностей громадян України, закордонних українців, а також іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, на основі суспільно-державних (національних) цінностей України» [2].

Справжній патріотизм ґрунтується не на ідеології держави, а на світоглядних, духовно-моральних засадах. Такий патріотизм глибокий і укорінений. Може змінитися державний устрій, економічна система, ідеологія країни, зрештою, можуть відбутися

політичні метаморфози у самій країні і з самою країною. Але світоглядні, релігійні, духовно-моральні засади життя народу, що складають сутність його історичного буття – залишаються незмінними.

Патріотизм тісно пов'язаний з духовністю і притаманний тій особистості, яка досягла значного духовно-морального та культурного рівня розвитку, яка усвідомлює і послуговується у житті такими духовно-моральними цінностями, як: безмежна любов і відданість своїй Батьківщині; соборність, воля, гідність; почуття приналежності до українського народу, гордість за його звершення і досягнення; повага до національних святинь, державних символів, культурної спадщини і культурних цінностей держави; готовність до гідного і самовідданого служіння суспільству та державі; розвинена потреба у моральному самовдосконаленні, працьовитість, високі етичні і естетичні якості; сповідування європейських цінностей; позитивний моральний і патріотичний ідеал. Справжній патріот любить свою Батьківщину, поважає інші країни та народи, відкритий для конструктивного діалогу, готовий до культурного взаємозбагачення і взаємообміну.

Духовно-моральне виховання, як складник національно-патріотичного, спрямоване на: усвідомлення молодим поколінням високих духовних і морально-патріотичних цінностей, ідеалів та орієнтирів; формування усвідомлення долі Вітчизни, її минулого, сьогодення, майбутнього як моральної цінності; зорієнтованість на традиційні духовно-моральні цінності українського суспільства в ситуаціях морального вибору; розвиток соціально значущих моральних установок, орієнтацій і переконань, їх життєве самовизначення; розуміння моральної сутності правил культури поведінки, спілкування та мовлення, вміння виконувати їх незалежно від зовнішнього контролю, вміння долати конфлікти у спілкуванні; потреба у вольових рисах характеру, здатність ставити перед собою суспільно значущі цілі, бажання брати участь у їх досягненні, здатність об'єктивно оцінювати себе.

Важливим завданням у цьому контексті визначено: «формування лідерських компетентностей, особистої психологічної та

духовної стійкості, проактивної життєвої позиції і усвідомленої громадянської відповідальності; вшанування видатних особистостей українського державотворення, ветеранів України, героїв, які полягли в боротьбі за захист незалежності та територіальної цілісності України» [2]; «активне залучення громадян (зокрема молоді) до громадського сприяння безпеці і обороні України та набуття необхідних компетенцій у сфері безпеки й оборони» [5].

Рекомендовані форми духовно-морального виховання в ЗВО: етичні тренінги, моделювання ситуацій морального вибору, благодійні акції «Воїнам ЗСУ», філософські столи «Соборність України», «Українські і європейські цінності: спільність і відмінність», прес-шоу, науково-практичні конференції, фоторепортажі «Непереможні ЗСУ», відкритий мікрофон «Моє серце з Україною», вернісажі «Шлях до визволення», творчі портрети «Захисник України», «Українська Мати», інтелектуальні ігри, заняття в школі «Лідер», історичне дослідження «Українська соборність», мовленнєве дослідження «Українські діалекти», фольклорне дослідження «Українська патріотична пісня»; проекти «Україна – європейська держава», «Героїчна історія Софіївського собору», інтернет-форум «З Україною у серці!» тощо.

«Військово-патріотичне виховання – наскрізний виховний процес, спрямований на формування у громадян України оборонної свідомості, готовності до національного спротиву, підвищення суспільної значущості та поваги до військової служби, мотивації громадян до набуття ними необхідних компетентностей у сфері безпеки і оборони [2].

Нинішня боротьба українців за територіальну цілісність держави, її суверенність і незалежність викликає в українців особливі моральні і патріотичні почуття. Тут почуття любові до Батьківщини тісно переплітається із почуттям ненависті до її ворога. У психологічній літературі ненависть визначається найчастіше як стійке активне негативне почуття суб'єкта, спрямоване на явища, які суперечать його потребам, переконанням. Але є й інша ненависть, яка ґрунтується на любові до рідного народу, держави і посилюється у часи небезпеки. А любов до Батьківщини, коли

вона в небезпеці, є набагато сильнішою, ніж любов в часи миру.

Військо-патріотичне виховання спрямоване на: формування вольових якостей, почуття громадянського обов'язку, почуття поваги до професії військового як захисника Батьківщини; поважне ставлення до Української армії; залучення до сприяння безпеці і обороні України; розвиток військово-прикладного і службово-прикладного спорту, технічної творчості та інновацій; широке залучення школярів до загальнодержавних, регіональних та місцевих заходів військово-патріотичного виховання; підготовку кваліфікованого кадрового потенціалу з числа ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, учасників Революції Гідності з подальшим їх залученням до організації та здійснення освітньої діяльності з початкової військової підготовки, реалізації програм, проєктів та заходів військово-патріотичного виховання; залучення ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, учасників Революції Гідності до організації та здійснення програм, проєктів та заходів військово-патріотичного виховання [2].

Рекомендовані форми військово-патріотичного виховання в ЗВО: зустрічі з учасниками і ветеранами АТО/ССО, російсько-української війни, воїнами запасу, військовослужбовцями, волонтерами; Вахта Пам'яті Героїв Небесної Сотні; дослідження життєвого шляху державотворців різних періодів розвитку держави; заняття в секціях з військово-прикладних видів спорту; фотовиставки до Дня Захисника Вітчизни, Дня Збройних Сил України; веб-презентації «Герої серед нас», «Нескорена Буча»; волонтерська і добродійна діяльність, спрямована на підтримку воїнів ЗСУ, волонтерів, які перебувають на фронті та в зоні активних бойових дій, на допомогу жителям тимчасово окупованих територій; створення відеоальбому «Обличчя Перемоги»; пізнавальні проєкти «Історія військових нагород та відзнак», «Історія військових звань в різні історичні епохи держави», Знайти своїх»; діяльність з пошуку, вшанування та увіковічення захисників України, які полягли в боротьбі за захист незалежності та територіальної цілісності України, і на цій основі

оформлення експозицій в краєзнавчих музеях, створення кімнат-музеїв при закладах освіти.

Екологічне виховання – це наскрізний виховний процес, спрямований на формування екологічної свідомості громадян, розвиток їх екологічного мислення, екологічної відповідальності; формування наукових уявлень про закономірності функціонування природи як глобальної системи, а також особливості взаємодії людини з природою.

Екологічне виховання спрямоване на: оволодіння здобувачами освіти знаннями в галузі охорони навколишнього середовища та адекватними технологіями взаємодії з навколишнім світом; усвідомлення цінності екологічно доцільного, здорового та безпечного способу життя, взаємного зв'язку здоров'я людини та екологічного стану навколишнього середовища; формування екологічного мислення, екологічної культури, екологічної компетентності, екологічної відповідальності і поведінки; розуміння й усвідомлення глобального характеру екологічних проблем, шляхів їх вирішення; усвідомлення наслідків соціально-економічних, військово-політичних процесів, власної природоперетворюючої діяльності в оточуючому природному середовищі; розвиток уміння надавати екологічну спрямованість будь-якій діяльності і демонструвати екологічне мислення та екологічну грамотність у різних формах практичної діяльності; формування здатності і готовності вирішувати конкретні екологічні ситуації з метою уникнення екологічних проблем.

Рекомендовані форми екологічного виховання в ЗВО: конференції еколого-природничого характеру; участь в студентських конкурсах та олімпіадах; дослідження впливу воєнних подій на екологію ґрунту; волонтерська екологічна діяльність; активна участь в охороні довкілля: очищення берегів річок та озер, насадження дерев та кущів; участь в марафоні «Прибери Планету»; розробка та реалізація екологічних маршрутів, екологічних проєктів «Заповідні зони регіону», «Земля плаче!»; фотовиставки-роздуми «Природа і людина»; інтернет-подорожі «Зелена планета»; інформаційні калейдоскопи, веб-презентації тощо.

У процесі реалізації усіх напрямів національно-патріотичного виховання

важливим є використання комплексу методичних засобів і прийомів, які забезпечать вплив на почуття і свідомість здобувачів освіти, їх емоційно-вольову сферу, формування ціннісних орієнтацій національно-патріотичного спрямування.

Ефективними у цьому контексті вважаємо такі методи національно-патріотичного виховання: вільне спілкування, розповідь, бесіда, роз'яснення, порада, переконання, навіювання, настанова, повчання, прохання, визнання, схвалення, похвала, нагорода, демонстрація, доручення, довіра, привчання, вправа, включення у діяльність, вимога, спостереження, порівняння, відтворення, рольова імітація, змагання, силове єдиноборство, індивідуальне і колективне переживання самостійне творче виконання, збереження традиції та її розвиток тощо. Застосування методів емоційного впливу на свідомість здобувача освіти є важливою умовою ефективного формування почуття патріотизму.

Вирішені нами форми і методи виховання спроможні забезпечити формування в студентській молоді почуття патріотизму, здатності проявляти його в інтересах суспільства і держави, розвитку громадянської відповідальності, готовності об'єднатися задля вирішення завдань забезпечення національної безпеки і територіальної цілісності держави;

усвідомлення себе громадянином української держави, представником великого українського народу на міжнародній арені.

5. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Патріотизм у контексті нашого наукового доробку розглядається як комплекс взаємопов'язаних якостей особистості: соціальне почуття (любов до Вітчизни), соціокультурна цінність (одна із системоутворюючих цінностей загальнодержавного рівня), критерій української національної та громадянської ідентичності, духовно-моральна установка практичної поведінки (патріотичний світогляд), що визначається готовністю особистості до практичних патріотичних дій. Тобто, це той життєвий стрижень, орієнтир, внутрішній вектор, що спрямовує громадянську активність особистості у позитивне русло; породжує енергію, бажання діяти задля збереження і зміцнення держави; забезпечує єдність і цілісність, стійкість і цілеспрямованість розвитку суспільства.

Перспективним у подальшому вважаємо дослідження ролі студентського самоврядування у формуванні в студентській молоді почуття патріотизму і активної громадянської позиції.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту». (2014). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T141556?an=411> (дата звернення 20.12.2022)
2. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». (2022). URL: [Про основні засади державної... | від 13.12.2022 № 2834-IX \(rada.gov.ua\)](https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text) (дата звернення 20.12.2022)
3. Енциклопедія освіти (2008). АПН України ; гол. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер. 1040 с.
4. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. (2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text> (дата звернення 20.12.2022)
5. Концепція Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року. (2020). URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/KR201233.html (дата звернення 03.01.2023)
6. Стратегія національно-патріотичного виховання. (2019). URL: [Про Стратегію національно-п... | від 18.05.2019 № 286/2019 \(rada.gov.ua\)](https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text) (дата звернення 22.12.2022)
7. Указ Президента України «Про Концепцію державної мовної політики». (2010). URL: [Про Концепцію державної мов... | від 15.02.2010 № 161/2010 \(rada.gov.ua\)](https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text) (дата звернення 20.12.2022)

References

1. Zakon Ukrainy "Pro Vyshchu osvitu". (2014). [Law of Ukraine "On Higher Education"]. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T141556?an=411> (data zvernennia 20.12.2022) [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy "Pro osnovni zasady derzhavnoi polityky u sferi utverdzhennia ukrainskoi natsionalnoi ta hromadianskoi identychnosti" [Law of Ukraine "On the Basic Principles of State Policy in the Field of Affirming Ukrainian National and Civil Identity"]. URL: [Pro osnovni zasady derzhavnoi... | vid 13.12.2022 № 2834-IX \(rada.gov.ua\)](https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text) (data zvernennia 20.12.2022) [in Ukrainian].

3. Entsyklopediia osvity. (2008). [Encyclopedia of Education]. APN Ukrainy ; hol. red. V. H. Kremen. Kyiv: Yurinkom Inter. 1040 s. [in Ukrainian].
4. Kontsepsiia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia v systemi osvity Ukrainy.(2022). [The Concept of National and Patriotic Education in the Education System of Ukraine]. (2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text> (data zvernennia 20.12.2022) [in Ukrainian].
5. Kontsepsiia Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy natsionalno-patriotychnoho vykhovannia na period do 2025 roku. (2020). [Concept of the State Targeted Social Program of National and Patriotic Education for the Period until 2025]. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR201233.html (data zvernennia 03.01.2023) [in Ukrainian].
6. Stratehiia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia (2019). [Strategy of National and Patriotic Education]. URL: Pro Stratehiu natsionalno-p... | vid 18.05.2019 № 286/2019 (rada.gov.ua) (data zvernennia 22.12.2022) [in Ukrainian].
7. Ukaz Prezydenta Ukrainy “Pro Kontsepsiuu derzhavnoi movnoi polityky”. (2010). [Decree of the President of Ukraine “On the Concept of State Language Policy”]. URL: Pro Kontsepsiuu derzhavnoi mov... | vid 15.02.2010 No 161 (rada.gov.ua) (data zvernennia 20.12.2022) [in Ukrainian].

Abstract

YASHCHUK Inna, KAZAKOVA Nataliia

PEDAGOGICAL TOOLKIT OF NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION

The article specifies the essence of patriotism as a spiritual and moral quality, social feeling, socio-cultural value. It was clarified that patriotism is the most important criterion of Ukrainian national and civic identity, its formation determines the readiness of the individual to fulfill the duty of protecting the independence of the state and its territorial integrity.

Based on the normative-legal documents on the organization of national-patriotic education, its purpose, tasks and content have been specified and specified, taking into account the following vectors: civic-patriotic, spiritual-moral, military-patriotic, ecological; the pedagogical toolkits for its effective implementation in educational institutions was substantiated; it makes possibility to imagine the target, substantive and technological characteristics of national-patriotic education as an integral pedagogical phenomenon and socio-cultural process deeper and more comprehensively.

Keywords: *national-patriotic education, patriotism, Ukrainian national and civic identity, pedagogical toolkits, students, forms and methods of education.*

Стаття надійшла до редакції 19.02.2023 р.

Бібліографічний опис статті:

Яшук І., Казакова Н. Педагогічний інструментарій національно-патріотичного виховання. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2023. № 1. С. 22-28.

Yashchuk I., Kazakova N. (2023) Pedagogical toolkit of national-patriotic education. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, № 1, pp. 22-28.